

ODŮVODNĚNÍ

návrhu vyhlášky o předkládání informací zprostředkovateli finančních služeb České národní bance

I. OBECNÁ ČÁST

1. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy, odůvodnění jejích hlavních principů

Česká národní banka aktuálně nedisponuje informacemi o činnosti zprostředkovatelů finančních služeb z kategorie samostatných zprostředkovatelů (cca 1 500 subjektů). Pravidelné, jednotné a automatizované získávání základních informací o rozsahu činnosti realizované těmito zprostředkovateli a jejich podílu na českém finančním trhu není prozatím zavedeno. Informace o činnosti zprostředkovatelů finančních služeb jsou však k zabezpečení dohledové činnosti ČNB klíčové, zejména vzhledem k potřebě takováto data využít při stanovování priorit v souladu s rizikově orientovaným přístupem v této oblasti, jakož i při plnění informačních povinností vůči evropským orgánům dohledu (EBA, ESMA a EIOPA).

Novou vyhláškou se proto navrhuje, aby zprostředkovatelé finančních služeb pravidelně předkládali ČNB roční výkaz o své činnosti, a to vždy do 31. 3. daného roku s údaji za předchozí kalendářní rok. První výkazy by byly takto předkládány za období roku 2021, tj. do 31. března 2022. Předkládané informace by představovaly zejména data o produkci (tj. počet zprostředkovaných smluv a objem pojistného/investic/spotřebitelských úvěrů), o finanční situaci a výsledcích hospodaření, o výši odměny za zprostředkování nebo poskytnutí služby, o počtu osob podílejících se na činnosti zprostředkovatele, přijatých stížnostech či o oblasti AML/CFT.

Dotčenými subjekty konkrétně jsou:

- a) samostatní zprostředkovatelé pojištění a zajištění podle zákona č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění;
- b) investiční zprostředkovatelé podle zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu;
- c) samostatní zprostředkovatelé spotřebitelského úvěru podle zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru;
- d) samostatní zprostředkovatelé doplňkového penzijního spoření podle zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, ve znění zákona č. 119/2020 Sb.

Cílem tohoto návrhu je zavedení pravidelného automatizovaného sběru dat prostřednictvím nového jednotného výkazu pro všechny tyto kategorie dohlížených zprostředkovatelů finančních služeb za účelem získání informací o jejich činnosti a jejím rozsahu. Tato data budou sloužit ČNB pro pravidelnou aktualizaci kategorizace dohlížených subjektů dle významnosti, která je základem rizikově orientovaného přístupu aplikovaného při výkonu dohledu. ČNB tak bude moci efektivně cílit jednotlivé dohledové aktivity, např. vytipovat subjekty, u kterých bude provedena kontrola na místě, či určit oblasti, ve kterých budou provedena tematická dohledová šetření. Dojde tak ke snížení faktoru nahodilosti a nesystematičnosti v rámci dohledových postupů, resp. k eliminaci potencionálního opomenutí fakticky významných dohlížených subjektů v daném sektoru. Efektivní cílení dohledových aktivit na významné subjekty, které mají například velký počet klientů, je mj. prospěšné i z pohledu ochrany spotřebitele.

Předkládání informací formou pravidelných výkazů prostřednictvím informačního systému rovněž zjednoduší komunikaci dohlížených subjektů s ČNB a zvýší právní jistotu v očích dohlížených subjektů, které se budou moci připravit na to, že v určité době budou poskytovat určité penzum informací. Pro zprostředkovatele finančních služeb by měl tento výkaz tedy představovat více transparentní systém, který bude po stránce časové i organizační více komfortní než v současnosti prováděný sběr dat pomocí *ad hoc* dotazníkových šetření.

Zvýšení počtu získaných validních dat do budoucna umožní ČNB realizovat efektivní analytickou činnost zaměřenou na sledování vývoje vybraných ukazatelů zprostředkovatelů finančních služeb a analýzu trendů v jednotlivých sektorech. Tyto údaje lze následně uveřejňovat v agregované podobě, na základě čehož bude mít nejen odborná veřejnost, ale i spotřebitelé možnost se s danými údaji seznámit.

Předkládání výkazu všemi zprostředkovateli finančních služeb dále odstraní současný nevyvážený stav, kdy některé dohlížené subjekty jsou zahrnuty do *ad hoc* dotazníkového šetření a jiné nikoli. Rovněž poskytovatelé finančních služeb, kteří spolupracují se zprostředkovateli finančních služeb, nedisponují všemi potřebnými daty, která je zamýšleno sbírat prostřednictvím daného výkazu.

Vyšší kvalita dat, požadovaných od všech zprostředkovatelů finančních služeb, rovněž umožní České národní bance plnit její informační povinnosti vůči evropským orgánům dohledu (EIOPA, EBA, ESMA) na vyšší úrovni než doposud.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem, k jehož provedení je navržena, včetně souladu se zákonným zmocněním

Návrh vyhlášky je v souladu se zmocněním uvedeným v ustanoveních § 41 odst. 3 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění zákona č. 227/2013 Sb. Povinnost předkládat nový výkaz je zaváděna v souladu s § 44 odst. 2 písm. c) a d) zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, k získávání potřebných informací pro účely výkonu efektivního dohledu.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s právem Evropské unie

Výkaznictví v oblasti zprostředkování finančních služeb není právem Evropské unie upraveno. Vykazovací povinnosti nemají svůj konkrétní protějšek v požadavcích předpisů EU, ale jsou požadovány pro účely dohledu ČNB. Navrhovaná vyhláška není transpozičním předpisem. Předkládaný návrh vyhlášky nezpracovává právo Evropské unie a není s právem Evropské unie v rozporu. Vyhláška je předpisem technického charakteru, kterým se zajišťuje sběr dat požadovaných pro účely dohledu.

Pokud jde o plnění informační povinnosti vůči evropským orgánům dohledu (EBA, ESMA a EIOPA), její právní základ je obsažen v jejich zřizovacích dokumentech.

V oblasti pojišťovnictví konkrétně stanovuje informační povinnosti dohledových orgánů členských států vůči EIOPA čl. 8 odst. 2 písm. h) ve spojení s čl. 35 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1094/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/79/ES.

V oblasti spotřebitelských úvěrů stanovuje informační povinnosti dohledových orgánů členských států vůči EBA čl. 8 odst. 2 písm. h) ve spojení s čl. 35 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/78/ES.

V oblasti podnikání na kapitálovém trhu stanovuje informační povinnosti dohledových orgánů členských států vůči ESMA čl. 8 odst. 2 písm. h) ve spojení s čl. 35 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1095/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/77/ES.

4. Zhodnocení platného právního stavu a odůvodnění nezbytnosti jeho změny

ČNB aktuálně nedisponuje informacemi o činnosti všech zprostředkovatelů finančních služeb. Hlavním důvodem pro novou vyhlášku je zavedení pravidelného automatizovaného sběru dat

prostřednictvím jednotného výkazu pro zprostředkovatele finančních služeb za účelem získání informací o rozsahu jejich činnosti v zájmu efektivního výkonu dohledu ČNB.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální a jiné specifické dopady

Navrhovaná úprava nebude mít dopad na státní rozpočet ani na ostatní veřejné rozpočty. Z navrhovaných změn vyplývají zvýšené náklady pro ČNB související s úpravami výkaznictví v rámci sběrného systému.

Podnikatelské prostředí České republiky, tedy dotčení zprostředkovatelé finančních služeb, budou muset přizpůsobit své informační systémy novým požadavkům. Vzhledem k jejich povaze nejsou očekávány výrazně zvýšené náklady nad rámec nákladů, které souvisí s nutností úprav interních informačních systémů.

Vyhláška nemá žádné negativní sociální dopady ani nemá žádné dopady na spotřebitele, na oblast rovnosti mužů a žen, na specifické skupiny obyvatel, na osoby sociálně slabé, ani na osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny.

Předkládaný návrh vyhlášky nemá žádné negativní dopady na životní prostředí, nemá dopady na bezpečnost nebo obranu státu, ani na výkon státní statistické služby.

6. Zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace

Navrhovaná právní úprava neobsahuje ustanovení, která by byla předmětem diskriminace.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava není v rozporu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů GDPR¹⁾ a s novým zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů. Nově zaváděný výkaz je koncipován jako sběr údajů v agregované podobě.

8. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná právní úprava, která se týká předkládání výkazů České národní bance, nevytváří prostor pro korupční rizika.

9. Konzultace

Návrh nové vyhlášky je konzultován na úrovni oborových asociací - Asociace hypotečních makléřů, Česká asociace společností finančního poradenství a zprostředkování a Asociace českých pojišťovacích makléřů.

Návrh vyhlášky je rovněž konzultován s Ministerstvem financí.

Návrh nové vyhlášky nepodléhá konzultaci s Evropskou centrální bankou podle Rozhodnutí Rady č. 98/415/ES ze dne 29. června 1998 o konzultacích vnitrostátních orgánů s Evropskou centrální bankou k návrhům právních předpisů.

Předkládaný návrh neobsahuje řešení, která by představovala zvýšené riziko z hlediska proveditelnosti a vynutitelnosti.

Na základě návrhu České národní banky (Plán vyhlášek na rok 2020) potvrdila ministryně spravedlnosti a předsedkyně Legislativní rady vlády, že se u této vyhlášky neprovede hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad (RIA).

¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

II. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K § 1

Předmětem úpravy jsou podrobnosti týkající se sestavování a předkládání informací o činnosti zprostředkovatelem finančních služeb ČNB.

K § 2

Upřesňuje se výkaz ZFS (ČNB) 01-01 „Roční výkaz činnosti zprostředkovatele finančních služeb“ a vymezují se vykazující osoby, které předkládají ČNB informace o činnosti zprostředkovatele finančních služeb: samostatní zprostředkovatelé pojištění a zajištění (podle zákona č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění), investiční zprostředkovatelé (podle zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu), samostatní zprostředkovatelé spotřebitelského úvěru (podle zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru) a samostatní zprostředkovatelé doplňkového penzijního spoření (podle zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření).

K § 3

Roční výkaz o činnosti zprostředkovatele finančních služeb vykazující osoby předkládají vždy do 31. 3. daného roku s údaji za uplynulý kalendářní rok. Obsah nově zaváděného výkazu je uveden v příloze vyhlášky. Do režimu vyhlášky budou spadat i subjekty, které vedle oprávnění k činnosti samostatného zprostředkovatele pojištění a zajištění, investičního zprostředkovatele, samostatného zprostředkovatele spotřebitelského úvěru či samostatného zprostředkovatele doplňkového penzijního spoření disponují současně i oprávněním k činnosti úvěrové instituce, pojišťovny, nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru, platební instituce, poskytovatele platebních služeb na základě poštovní licence, instituce elektronických peněz, správce informací o platebním účtu, penzijní společnosti či obchodníka s cennými papíry. Pro tento okruh vykazujících osob vyhláška stanoví užší rozsah vykazovaných údajů, přičemž tyto údaje se vztahují pouze k rolím subjektu uvedeným v § 2 písm. b) vyhlášky, neboť tyto osoby již část údajů, které jsou obsahem zaváděného výkazu, České národní bance reportují, a není tedy žádoucí, aby byly získávány duplicitně. Dále na podnikající fyzické osoby se nebude vztahovat požadavek na finanční údaje. Rovněž se standardně upravuje postup pro přepočtení údajů v cizí měně na českou měnu.

K § 4

V návaznosti na aktuální právní úpravu v obdobných výkaznických vyhláškách se v zájmu jednotně sladění díkce upravuje způsob a forma předkládání výkazů prostřednictvím sběrného systému České národní banky. Právní úprava vzájemné komunikace mezi vykazující osobou a ČNB v elektronické podobě ve formě datových zpráv se tak formálně sjednocuje.

Česká národní banka provozuje za účelem sběru dat od vykazujících osob rozhraní umožňující dálkový přístup. Toto rozhraní je upraveno variantně tak, aby vykazující osoby měly možnost vybrat si pro ně nejvýhodnější a nejefektivnější způsob komunikace. Součástí rozhraní jsou i prostředky k poskytnutí podrobných metodických informací k sestavení výkazů vykazujícími osobami. Česká národní banka rovněž zveřejňuje technické podrobnosti k fungování jednotlivých kanálů, a to buď přímo jako součást metodických informací programového rozhraní, nebo ve formě manuálů zveřejněných na internetových stránkách.

Jednotlivé kanály rozhraní se liší z hlediska typu zasílaných dat, primárních nákladů na pořízení a podpory automatizace na straně vykazující osoby. Pro zaslání výkazů mohou vykazující osoby využít programovou aplikaci umožňující dálkový přístup prostřednictvím internetového aplikačního nebo uživatelského rozhraní sběrného systému České národní banky, která nevyžaduje žádné primární náklady, pouze přístup k internetu. Vedle toho je možné využít i další programové aplikace, které ve větší míře podporují automatizaci přípravy vykazovaných dat. Případná volba takového způsobu může být spojena s náklady na pořízení těchto aplikací, ty

však mohou být kompenzovány úsporami při automatizaci přípravy dat v interních systémech a procesech v důsledku snížení budoucích nákladů na tvorbu výkazů.

Pro komunikaci s ČNB je důležité, aby v případě programových aplikací vykazující osoba s dostatečným předstihem před prvním předložením výkazu sdělila a následně pravidelně aktualizovala základní kontaktní údaje, které jsou rovněž nezbytné pro automatizovaný provoz aplikací a jejich zabezpečení. Stejně jako je tomu v ostatních vyhláškách upravujících výkaznictví se proto upravuje kontaktní osoba včetně základních kontaktních údajů nezbytných pro organizační a zejména technické zabezpečení komunikace s ČNB v rámci předkládání výkazů.

K § 5

Standardně se pro vykazující osoby stanoví opětovné předložení upraveného výkazu, dojde-li následně po jeho předložení ke změnám vykazovaných údajů.

K § 6

Účinnost vyhlášky je stanovena dnem 1. ledna 2021. Roční výkaz týkající se informací o činnosti zprostředkovatele finančních služeb se tedy sestaví poprvé až za rok 2021 a předloží se do 31. 3. 2022.

K příloze

Příloha stanoví obsah nově zaváděného výkazu pro jednotlivé okruhy vykazujících osob. Požadované údaje představují jednotlivé ukazatele systémové významnosti a rizikovosti zprostředkovatelů finančních služeb, které jsou základem pro systém rizikového hodnocení dohlížených subjektů (přístup k dohledu podle rizikovosti), který je uplatňován v rámci dohledu České národní banky napříč všemi segmenty finančního trhu.

Tyto údaje poskytnou České národní bance ucelenou představu o postavení zprostředkovatelů finančních služeb (jejich faktické velikosti, finanční situaci, velikosti vlastních distribučních sítí, objemu stížností odrážejících spokojenost zákazníků), o rozsahu jejich činnosti (počtu a objemu poskytnutých finančních služeb, počtu klientů, výši inkasovaných odměn) a jejím charakteru (využívaných způsobech distribuce, povinném pojištění).

Umožní využití nejen za účelem posouzení jednotlivých zprostředkovatelů finančních služeb, ale také jednotlivých sektorů finančního trhu jako celků. Česká národní banka získá přesnější přehled o tom, jakým způsobem se rozvíjí jednotlivé sektory finančního trhu, a bude moci také lépe předvídat případné systémové potíže.

Na základě vyhodnocení těchto údajů bude moci Česká národní banka rozhodnout o alokaci svých kapacit a volit příslušné dohledové postupy a nástroje se zaměřením na ty oblasti, které jsou systémově nejvýznamnější či nejrizikovější. Požadované údaje budou dále využity pro cílení konkrétních dohledových aktivit nejen ve vztahu k samotným subjektům, ale i ve vztahu k jednotlivým tematickým oblastem. Údaje lze využít jako podklad pro kontrolu toho, zda jsou dodržována jednotlivá pravidla stanovená příslušnými sektorovými zákony a v oblasti prevence legalizace výkonů z trestné činnosti, neboť jsou rovněž indikátorem možného výskytu nedostatků při zprostředkování finančních služeb.

Nadto řada z požadovaných údajů je vyžadována ze strany evropských dohledových orgánů (EBA, ESMA a EIOPA), přičemž Česká národní banka dlouhodobě cílí na co nejefektivnější spolupráci a výměnu informací v rámci Evropské unie.